

Lett költők

A Baltikumnak kies-szépséges tája, Kurzeme, Latgale és Vidzeme földje – Lettország: pasztellszín dombjaival, szeszélyesen szabdalt erdőségeivel, szép folyóival és a lett táj jellegetes, a természet tenyere által simára deldelgetett, domború hátú, hatalmas köveivel – úgy áll szemünk elé, oly’ nyugodt magabiztossággal, mint a békesség és az áhitott harmóniák hona. Pedig a történelem ugyancsak nem kímélte Európának ezt a kicsiny, északi darabját. Mintegy hat évszázadon át a német lovagrendek háborúinak és hódításainak volt kényszerű színtere; később, a tizenhetedik és tizennyolcadik század folyamán, svéd és orosz koronás fők vetélkedtek Riga birtoklásáért; és még később, a cári Oroszország történelmébe kényszerítve, forradalmak és újabb háborúk sodrában úszva érte el ez a nagyon kis létszámúra olvadt, ma mintegy másfél milliónyi lelket számláló balti nép a jelenkort. És még a közelmúlt is alaposan végigtaposott e szelíd arcú tájon: a második világháborúban nagy és kegyetlen ütköztek színhelye volt Lettország – és a hitleri fasizmus éppen itt, a Riga melletti *Salaspils* városkában létesítette a balti térség legnagyobb koncentrációs táborát. . .

Mіндеz benne van, benne kering a mai lett költészet egyre jobban kiteljesedő, egészséges organizmusában, akár az élő nedvek a Daugava partját kíséror dökök konok-szívós fáiban. Költőinek kép- és metaforarendszerében egy nép sok évszázados tapasztalatai, élményei, vágyai villannak elő hol nyílt egyszerűséggel, hol átszűrten, vagy épp csak sejtelmes vibrálással. Így válnak a közösségi lét szimbólumává *Arvids Skalbe* verssoraiban a lett föld kövei; *Imants Auziņš* is így idézi a mocsár képével, egyértelműen, a legújabb kori történelem gyalázatos és tragikus eseményeit – és így szüremlenek át a kollektív tudat és érzelem elemei, egy másfajta líraiság szövetén, *Olga Lissouska*, *Imants Ziedonis* vagy *Knuts Skujenieks* verscibe. Emberközeli, minden cresztékében humanista művészet ez.

A lett nép számára a költészet *közügy*. Mindig is az volt. A hihetetlenül gazdag népköltészet, amely nem csupán a népdalok meghökkentően nagy számával, de azoknak sajátosan lett népi tartalmi és formai jegyeivel, már történelmi méreteken bizonyította ezt. Ma a kortárs költészet számszerűen is kifejezhető gazdagsága és méltó színvonala adja az újabb bizonyítékokat. A Lett Szovjet Köztársaságban a költészet ma is az egész nemzeti közösség ügye. Jó költő – még kiemelkedően jó költő is – sokkal több van ma a lett irodalomban, mint amennyit egy alkalommal, egy folyóiratszámban be lehetne mutatni. Ez a válogatás nem jelez – nem is jelezhet – semmiféle rangsort, irodalomtörténeti értékrendet: Egyetlen merités csupán egy élő, tiszta víz gazdag tenyészetéből. . .

Lothár László